

utež ter s tem vsaj malo uravnovesiti majavo negotovost »relativnosti«, prav v domnevno neosebni, splošni in skupnih ciljih sooči natanko z imperativom nestandardne, unikatne, neprestano spreminjajoče in samoustvarjajoče (»vseživljenjsko učeče«) se subjektivnosti.

V sodobnem imperativu kakovostne šole se avtoreferenčna in samonikla kakovost, porajajoča se v permanentnem samo-zapisovanju, staplja z imanenco presežnega subjektivnega smisla, ki se kot ključna splošna poteza sodobne družbenosti najočitneje »svobodno« izraža, ustvarja, razvija, uči, uživa, predvsem pa zapoveduje prav na področju sodobnega šolstva. In tukaj se najočitneje, predvsem pa najbolj masovno tudi beleži. Kakovostno, seveda.

Obrazci samoizpo(po)lnjevanja subjekta

Da je obseg zapisovanja in izpolnjevanja »dokumentov« v zadnjih dvajsetih letih v šolah vsekakor precej narasel, je razvidno že iz pregleda predpisane šolske dokumentacije. K tem dokumentom je treba dodati še druge pisne izdelke, ki jih v pravilnikih ni najti, a predstavljajo precejšen zalogaj birokratskega udejstvovanja. Dejavnosti »ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti« prinašajo, kot priznavajo celo njihovi snovalci in zagovorniki, strokovnim delavcem šol veliko dodatnega administrativnega dela.¹⁵ Poleg ukvarjanja s samoevalvacijo in kakovostjo se morajo šole s papirji ukvarjati tudi pri prijavljanju, načrtovanju in organiziranju raznovrstnih (interdisciplinarnih, »kroskurikularnih«, »medšolskih«, mednarodnih in na druge načine sodelovalnih) projektov in dejavnosti, pri pridobivanju dodatnih sredstev njihovega financiranja in ne nazadnje pri vsakodnevnem stremljenju k izpolnjevanju strokovnih smernic svojega dela.¹⁶

A poleg kvantitativnih sprememb je v polju šolske birokracije zaznati predvsem nezanemarljiv kvalitativen preobrat. Zlasti tam, kjer je kul-

15 Cf. Mnenja učiteljev po rezultatih raziskave v Zavašnik Arčnik in Gradišnik, 2011: 58–59; slabosti in omejitve samoevalvacije v Brejc in Zavašnik Arčnik, 2010: 5.

16 Na spletnih straneh Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport je med drugim najti raznovrstne programske smernice in navodila za delo, namenjena posameznim segmentom šolskih dejavnosti, ki jih zakonodaja izrecno ne omenja, so pa strokovno utemeljene in obvezujoče: *Programske smernice za delo oddelčnega učiteljskega zbora in oddelčne skupnosti v osnovnih in srednjih šolah ter v dijaških domovih* (Kalin et al., 2005); *Programske smernice: Svetovalna služba v osnovni šoli* (Čačinovič Vogrinčič et al., 1999); *Interesne dejavnosti za 9-letno osnovno šolo: program osnovnošolskega izobraževanja: koncept* (Kolar, 2008); *Učne težave v osnovni šoli: koncept dela* (Magajna, 2008); *Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci* (Zagar et al., 1999) ipd. Večina tovrstnih smernic, ki podrobno določajo posamezna področja dela, predvidevajo tako ali drugačno pisno udejstvovanje strokovnih delavcev, povezano z načrtovanjem, spremljanjem in nenehnim izboljševanjem njihovega dela. Vse omenjene smernice in koncepcije dela se še očitneje kot zakonodaja ravna po prevladujočem pedagoškem imaginariju, ki na ta način precej neposredno vstopa v vsakdanje šolsko okolje.